

Sygn. akt XVII AmA 82/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w składzie:

Przewodniczący: SSO Magdalena Sajur-Kordula

Protokolant: Sekretarz sądowy Edyta Pronobis-Prońska

po rozpoznaniu w dniu 13 marca 2015 r. w Warszawie

na rozprawie

z powództwa (...) S.A. z siedzibą w W.

przeciwko **Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów**

z udziałem zainteresowanego (...) Sp. z o. o. z siedzibą w T.

o zawarcie porozumienia ograniczającego konkurencję

z powództwa (...) Sp. z o. o. z siedzibą w T.

przeciwko **Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów**

z udziałem zainteresowanego (...) S.A. z siedzibą w W.

o zawarcie porozumienia ograniczającego konkurencję

na skutek odwołań od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 30 grudnia 2011 r. Nr (...)

I. uchyla zaskarżoną decyzję w całości;

II. zasądza od Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 1377 (tysiąc trzysta siedemdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. zasądza od Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na rzecz (...) Sp. z o. o. z siedzibą w T. kwotę 1377 (tysiąc trzysta siedemdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSO Magdalena Sajur-Kordula

Sygn. akt: XVII AmA 82/12

UZASADNIENIE

W dniu 30 grudnia 2011 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w B. wydał decyzję nr (...), mocą której uznał za praktykę ograniczającą konkurencję i naruszającą zakaz określony w art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zawarcie przez (...) S.A. z siedzibą w (...) sp. z o.o. w T. porozumienia ograniczającego konkurencję na krajowym rynku sprzedaży grupowego ubezpieczenia (...) dzieci, młodzieży i personelu w placówkach oświatowych, polegającego na podziale rynku zbytu pod względem podmiotowym poprzez przekazanie do obsługi (...) sp. z o.o. z siedzibą w T. klientów (...) S.A. z siedzibą w W. z terenu województwa (...), w zamian za rekomendowanie tym klientom ubezpieczenia w (...) S.A. z siedzibą w W. i nakazuje zaniechanie

jej stosowania. Z tytułu tego naruszenia Prezes UOKiK nałożył na (...) S.A. w W. karę w wysokości 56.604.783 zł, zaś na (...) sp. z o.o. w T. karę w wysokości 61.858 zł.

W uzasadnieniu decyzji Prezes UOKiK podniósł m. in., że w niniejszej sprawie naruszenie konkurencji miało postać podziału rynku sprzedaży grupowego ubezpieczenia (...) dzieci, młodzieży i personelu w placówkach oświatowych w wyniku którego (...) podjęli antykonkurencyjną współpracę, czym naruszyli mechanizm konkurencji na tym rynku oraz na rynku pośrednictwa w sprzedaży grupowego ubezpieczenia (...). W konsekwencji (...) odstąpił od działań zmierzających do zdobycia klienta na rynku sprzedaży grupowego ubezpieczenia (...). (...) nie musiał obawiać się konkurencji ze strony innych zakładów ubezpieczeń, bowiem w przypadku większości gmin na obszarze województwa (...) mógł liczyć na rekomendacje swojej oferty przez M. (...).

Wyżej przywołaną decyzję powód (...) S.A. w W. zaskarżył w całości. Zaskarżonej decyzji zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

1. naruszenie art. 6 ust. 1 pkt. 3 ustawy okik, poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, to jest:

błędne przyjęcie, że pomiędzy (...) Sp. z o.o. zostało zawarte porozumienie ograniczające konkurencję w postaci podziału rynku poprzez przekazanie do obsługi M. (...) klientów (...) z terenu województwa (...), w zamian za rekomendowanie tym klientom ubezpieczenia w (...), która to konkluzja oparta jest na braku zrozumienia relacji łączących ubezpieczyciela, jakim jest (...) oraz brokera, jakim jest M. (...), oraz na rażąco sprzecznym ze stanem faktycznym rozumieniu ustaleń dokonanych pomiędzy tymi podmiotami co do ich wzajemnych relacji, w tym na terenie województwa (...), w szczególności przyjęcie nie mającego żadnego uzasadnienia w stanie faktycznym i zebranych materiałach założenia, jakoby (...) miało przekazywać M. swoich klientów (choćby w części) do obsługi, a M. (...) miał rekomendować ofertę (...) swoim klientom także tam, gdzie oferta to nie była najkorzystniejsza; błędne przyjęcie, że (...) konkurują na tym samym rynku właściwym, a tym samym, że mogą dokonać „podziału rynku”, podczas gdy podmioty te działają na różnych rynkach i nie konkurują ze sobą choćby potencjalnie; brak analizy skutków rzekomego porozumienia, a w rezultacie błędne przyjęcie, że rzekome porozumienie miało szereg negatywnych skutków dla konkurencji, konkurentów i kontrahentów, w szczególności, że:

- prowadziło ono do pokrzywdzenia ubezpieczonych, przez to, że M. (...) rekomendował wszystkim swoim klientom zawarcie umowy ubezpieczenia (...) oraz że rekomendacja taka miała miejsce także w tych przypadkach, w których oferta (...) nie była najkorzystniejsza,

- prowadziło ono do uprzywilejowania M. (...) kosztem innych brokerów,

- stwarzało ono (...) uprzywilejowaną pozycję na rynku, godząc tym samym w interesy innych ubezpieczycieli.

2. naruszenie art. 6 ust. 1 pkt. 3 ustawy okik w związku z art. 93 ustawy okik, poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, to jest błędne przyjęcie wbrew wszelkim zgromadzonym w sprawie materiałom, że rzekome sprzeczne z prawem porozumienie pomiędzy (...) jest kontynuowane, a tym samym, że konieczne jest nakazanie zaniechania sprzecznej z prawem praktyki; w konsekwencji nastąpiło wszczęcie postępowania antymonopolowego i wydanie Decyzji z rażącym naruszeniem art. 93 ustawy okik;

3. naruszenie art. 106 ust. 1 pkt 1 okiku w związku z art. 111 okiku, poprzez:

- ustalenie nałożonej na (...) kary pieniężnej w relacji do całkowitego przychodu tego przedsiębiorcy, podczas gdy podstawą wymiaru kary pieniężnej winien być przychód (...) osiągnięty z zawierania umów dotyczących grupowego ubezpieczenia (...) (następstw nieszczęśliwych wypadków) dzieci, młodzieży i personelu w placówkach oświatowych;

- ustalenie, że zarzucana (...) praktyka zaliczała się do „poważnych naruszeń przepisów prawa konkurencji”, oraz że w sprawie wystąpiły „okoliczności obciążające”, oraz że nie wystąpiły „okoliczności łagodzące”, a tym samym, że uzasadnione było nałożenie na powoda kary pieniężnej stanowiącej aż (...) jego całkowitego przychodu;

- ustalenie, że rzekome porozumienie nadal trwa (ponad 2 lata), co wpłynęło na zwiększenie wymiaru nałożonej kary pieniężnej;

- nałożenie na (...) kary pieniężnej, której wymiar (jeżeli wysokość kary odnieść do korzyści uzyskanych z domniemanego sprzecznego z prawem porozumienia) pozostaje w rażącej dysproporcji do wymiaru kary nałożonej na drugiego uczestnika rzekomej „zmony”, tj. M. (...).

Powód zarzucił również naruszenie przepisów prawa proceduralnego tj.:

1. rażące naruszenie art. 2, 7, 42 ust. 2 Konstytucji RP, art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, art. 6, 7, 8, 9, 10 Kodeksu postępowania administracyjnego, 74 art. Ustawy okik, poprzez wydanie Decyzji kończącej postępowanie antymonopolowe i nakładającej karę pieniężną bez realnego umożliwienia powodowi wypowiedzenia się odnośnie do stawianych (nowych) zarzutów, bez rzeczywistego zapoznania się przez Prezesa UOKiK i wzięcia pod uwagę przy wydawaniu Decyzji argumentów Powoda (Decyzja została bowiem wydana po dwóch dniach od doręczenia przez powoda Prezesowi UOKiK pisma ustosunkowującego się do zebranych materiałów), z pominięciem wszystkich wniosków dowodowych powoda skutkiem czego było pozbawienie (...) podstawowego prawa przysługującego przedsiębiorcy tj. prawa do obrony;

2. rażące naruszenie art. 2, 7, 42 ust. 2 Konstytucji RP, art. 6 Konwencji, art. 6, 7, 8, 9, 10 k.p.a., art. 107 § 1 i 3 k.p.a., art. 227-315 k.p.c. w związku z art. 10 oraz 84 ustawy okik, skutkiem czego było pozbawienie (...) prawa do obrony oraz przerzucenie na tego przedsiębiorcę ciężaru dowodzenia, że w sprawie nie doszło do naruszenia przepisów ustawy okik, podczas gdy to Organ antymonopolowy winien wykazać w sposób nie budzący wątpliwości, że miała miejsce praktyka ograniczająca konkurencję. Naruszenie to obejmuje w szczególności:

a) pominięcie wniosków dowodowych złożonych przez (...);

b) pominięcie znajdujących się w aktach sprawy dowodów sprzecznych z tezami sformułowanymi przez Organ antymonopolowy;

c) w konsekwencji nieprzeprowadzenie w ogóle w przedmiotowej sprawie postępowania dowodowego w trybie przepisów k.p.c. w toku postępowania antymonopolowego;

d) przy jednoczesnym braku wskazania w uzasadnieniu Decyzji dowodów, na jakich oparto rozstrzygnięcie w sprawie.

Na podstawie powyższych zarzutów Powód wniósł o:

- wydanie orzeczenia co do istoty, zmieniającego Decyzję w całości i stwierdzającego, że w niniejszej sprawie nie miała miejsca praktyka ograniczająca konkurencję, o której mowa w pkt. I sentencji Decyzji; względnie, z daleko idącej ostrożności, orzeczenia zmieniającego Decyzję w całości i umarzającego postępowanie antymonopolowe jako bezprzedmiotowe; względnie z ostrożności o:

- uchylene Decyzji w całości jako wydanej z naruszeniem art. 93 ustawy okik, bowiem nawet jeżeli działaniom (...) przypisze się przymiot sprzeczności z Ustawą to nadal brak jest jakichkolwiek dowodów na to, by rzekoma „zmowa” była kontynuowana w 2010 i 2011 r., względnie z ostrożności o:

- uchylene Decyzji w całości, z uwagi na jej rażące braki polegające na niewskazaniu w uzasadnieniu Decyzji dowodów potwierdzających zarzuty sformułowane przez Prezesa UOKiK, co w połączeniu z brakiem wydania w toku postępowania antymonopolowego odpowiednich postanowień dowodowych sprawia, że Sąd pozbawiony jest możliwości rozpatrzenia sprawy, względnie też Sąd byłby zmuszony do przeprowadzenia całego postępowania dowodowego, od początku, co nie ma żadnego uzasadnienia; względnie z ostrożności o zmianę Decyzji w części

odnoszącej się do kary pieniężnej, poprzez odstąpienie od nałożenia kary pieniężnej na (...) względnie jej znaczące obniżenie. (k. 66 – 114 akt XVII AmA 82/12)

Odwołanie powoda (...) S.A. w W. zostało zarejestrowane pod sygnaturą XVII AmA 82/12.

Od powyższej decyzji odwołanie wniósł również powód (...) sp. z o.o. w T. zaskarżając decyzję w całości i zarzucając naruszenie; a) art. 93 ustawy antymonopolowej poprzez wszczęcie i prowadzenie przez Prezesa UOKiK postępowania antymonopolowego w sytuacji, gdy działanie takie było niedopuszczalne, ze względu na upływ terminu przedawnienia wskazany w ww. przepisie ustawy, b) art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy poprzez stwierdzenie zawarcia przez powoda i (...) S.A. w W. porozumienia ograniczającego konkurencję na krajowym rynku sprzedaży grupowego ubezpieczenia (...) dzieci, młodzieży i personelu w placówkach oświatowych, polegającego na podziale rynku zbytu pod względem podmiotowym poprzez przekazanie do obsługi powodowi klientów (...) z terenu województwa (...), w zamian za rekomendowanie tym klientom ubezpieczenia (...). (k. 68 – 83 akt XVII AmA 83/12)

Odwołanie powoda zostało zarejestrowane pod sygnaturą XVII AmA 83/12.

Pozwany wniósł o oddalenie obu odwołań. (k. 241 – 277 akt XVII AmA 82/12, k. 1335 – 1351 akt XVII AmA 83/12)

W dniu 5 września 2014 r. w sprawie XVII AmA 83/12 Sąd zarządził połączenie obu spraw do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia pod sygnaturą XVII AmA 82/12 (k. 1425 akt XVII AmA 83/12).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód (...) S.A. z siedzibą w W. prowadzi działalność gospodarczą polegającą na działalności ubezpieczeniowej bezpośredniej i pośredniej w kraju i zagranicą, organizowaniu i prowadzeniu innych usług związanych z działalnością ubezpieczeniową i reasekuracyjną.

dowód: odpis KRS powoda (...) (k. 2880 – 2895 akt adm.)

W roku 2009 funkcję (...) S.A. Oddział w P. pełnił A. C..

dowód: okoliczność bezsporna

(...) sp. z o.o. z siedzibą w T. prowadzi działalność gospodarczą polegającą na działalności pomocniczej związanej z ubezpieczeniami i funduszami emerytalno – rentowymi oraz działalności agentów i brokerów ubezpieczeniowych. Prezesem Zarządu powoda jest R. B..

dowód: odpis KRS powoda M. (...) (k. 4265 – 4266 akt adm.)

W roku 2009 pomiędzy obiema spółkami wynikł spór co do kwestii honorowania pełnomocnictw udzielonych M. (...) przez organy wykonawcze jednostek samorządu terytorialnego dla placówek oświatowych położonych na ich obszarze. (...) SA nie honorował tych pełnomocnictw uznając, że każda z placówek oświatowych powinna odrębnie upoważnić brokera. W rezultacie (...) SA nie przekazywał M. (...) swojej oferty ubezpieczenia (...) dzieci, młodzieży i personelu w placówkach oświatowych, lecz przekazywał ją bezpośrednio klientowi poprzez swoich agentów.

dowód: zeznania świadka A. S. (00:13:38 protokołu rozprawy z dnia 5 grudnia 2014 r.)

zeznania świadka P. O. (01:05:07 – 1:06:52 protokołu rozprawy z dnia 5 grudnia 2014 r.)

zeznania Prezesa Zarządu (...) sp. z o.o. (4:36 – 22:27 protokołu rozprawy z dnia 13 marca 2015 r.)

W czerwcu 2009 r. A. C. i R. B. odbyli kilka spotkań dotyczących bieżącej i przyszłej współpracy między obiema powodowymi spółkami. Efektem rozmów było opracowanie schematu współpracy, opisanego następnie przez A. C. w wiadomości e – mail rozesłanej do kierowników sprzedaży (...). W wiadomości wskazano m. in., że:

- podjęto rozmowy z M. (...) w celu zmniejszenia strat w ubezpieczeniu (...) placówek oświatowych na terenie obszaru sprzedaży (...),
- w wyniku tych rozmów ustalono, że powodowe spółki zaprzestaną konkurować ze sobą i podejmą współpracę od dnia 2 lipca 2009 r. w zakresie ubezpieczenia (...) placówek oświatowych na obszarze województwa (...),
- (...) SA będzie honorowało pełnomocnictwo udzielone M. (...) przez jednostki samorządowe do reprezentowania szkół przy zawieraniu (...) młodzieży szkolnej,
- od dnia 2 lipca 2009 r. w placówkach oświatowych, które jeszcze nie podpisały umów z konkurencją M. (...) rekomenduje ofertę (...) S.A. jako najlepszą i placówki te będą ubezpieczane przy współudziale brokera,
- od dnia 2 lipca 2009 r. (...) S.A. i M. (...) przestaną konkurować informując placówki, że jest to wspólny program ubezpieczeniowy obu spółek,
- wnioski ubezpieczeniowe na papierze z logo M. (...) należy traktować tak samo jak wnioski na druku (...),
- M. (...) otrzyma 5% prowizji w przypadku, gdy (...) podpisze umowę dotyczącą ubezpieczenia (...) za pośrednictwem M..

dowód: wydruk wiadomości e – mail (k. 10, 126 akt adm.)

zeznania Prezesa Zarządu (...) sp. z o.o. (7:08 – 22:27 protokołu rozprawy z dnia 13 marca 2015 r.)

W wiadomości skierowanej do swojego przełożonego, który zażądał wyjaśnień dotyczących ww. wiadomości z dnia 6 lipca 2009 r., A. C. wskazał, że użyte w tej wiadomości sformułowania oznaczać miały m. in., że (...) SA nie będzie składało lepszych ofert bez pośrednictwa brokera zaś broker rekomendować będzie ofertę (...) SA jako najlepszą biorąc pod uwagę zakres ochrony, posiadaną sieć placówek, jakość obsługi.

dowód: wydruk wiadomości e – mail (k. 2906 – 2907 akt adm.)

W dniu 23 lipca 2009 r. pracownik powoda M. (...) A. W. wysłała do innego pracownika spółki pytanie, dlaczego szkoły na położone na obszarze gminy M. będą ubezpieczane przez inną spółkę ubezpieczeniową, skoro wg wcześniejszych ustaleń miał to być powód (...) SA.

W następnych dniach strony wymieniały w tej sprawie korespondencję. R. B. wyjaśnił A. C., że ww. szkoły zostały objęte ubezpieczeniem oferowanym przez innego ubezpieczyciela z uwagi na wcześniej podjęte decyzje.

dowód: wydruki wiadomości e – mail (k. 1180 – 1181, 2642 – 2712, 2908 – 2944 akt adm.)

W 2009 r. na terenie województwa (...) S.A. zawarł 1270 umów ubezpieczenia, z czego 17 przy udziale (...) sp. z o.o. Natomiast w roku 2010 przy udziale (...) sp. z o.o. (...) SA zawarł 4 umowy przy ogólnej liczbie ponad tysiąca zawartych umów.

dowód: zeznania świadka P. O. (1:11:27 – 1:12:36, 1:20:02 – 1:20:41 protokołu rozprawy z dnia 5 grudnia 2014 r.)

W roku 2010 powód (...) S.A. osiągnął przychód w wysokości (...) zł, a powód (...) sp. z o.o. przychód w wysokości (...) zł.

dowód: okoliczność bezsporna

Sąd Okręgowy-Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

(...) S.A. z siedzibą w W. oraz (...) sp. z o.o. z siedzibą w T. od decyzji Prezesa UOKiK z dnia 30 grudnia 2011r. zasługiwały na uwzględnienie.

Przede wszystkim uzasadniony okazał się zarzut (...) S.A., że Prezes UOKiK błędnie określił, iż ubezpieczyciel i broker konkurują na tym samym rynku właściwym oraz, że w związku z tym mogą oni dokonać podziału rynku.

Stosownie do art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane są porozumienia, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym, polegające w szczególności na podziale rynków zbytu lub zakupu.

W myśl art. 4 pkt 9 ustawy rynek właściwy rozumie to rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym, ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji.

Konkurencja występuje zawsze na określonym rynku (relewantnym). Wyznaczenie granic tego rynku ma znaczenie dla oceny, czy zachowania przedsiębiorców są niezgodne z prawem ochrony konkurencji. Kluczową kwestią jest zidentyfikowanie konkurentów danego przedsiębiorcy. Kryteria pozwalające na wyznaczenie granic rynku to:

1. substytutywność towarów
2. granice terytorialne.

Jeżeli chodzi o rynek w ujęciu produktowym, to dotyczy on produktów jednego rodzaju, które ze względu na swoje cechy i cenę odróżniają się od innych towarów w tym sensie, że nie istnieje możliwość dowolnej ich wymiany. Z punktu widzenia nabywcy rynek pod względem podmiotowym tworzą towary charakteryzujące się bliską substytutywnością. Oznacza to przynależność do tego samego rynku, ewentualnie to samo przeznaczenie towarów. Rynek właściwy geograficznie zostaje wyznaczony według kryterium geograficznego- jest to obszar zbytu, na którym panują homogeniczne, tożsame lub podobne warunki konkurencji na ustalonym rynku produktowym.

W sprawie niniejszej Prezes UOKiK określił rynek produktowy jako rynek sprzedaży grupowego ubezpieczenia (...) (następstw nieszczęśliwych wypadków) dzieci, młodzieży i personelu w placówkach oświatowych, w ujęciu geograficznym natomiast- jako rynek ogólnopolski.

Kwestią wymagającą rozstrzygnięcia jest, czy ubezpieczyciel oraz broker ubezpieczeniowy w ogóle mogą konkurować ze sobą i na jakim rynku taka konkurencja może wystąpić.

Artykuł 4 pkt 11 ustawy okik stanowi, że pod pojęciem konkurentów rozumie się przedsiębiorców, którzy wprowadzają lub mogą wprowadzać albo nabywają lub mogą nabywać, w tym samym czasie, towary na rynku właściwym.

Rynkami właściwymi, na których działa (...) są rynki ubezpieczeń osobowych, majątkowych i ubezpieczeń na życie, a (...) posiada pozycję dominującą na tych rynkach. Kwestia ta była przedmiotem uprzednio wydanych przez Prezesa UOKiK decyzji przedmiocie koncentracji. (...) SA jest ubezpieczycielem uprawnionym do wykonywania czynności wymienionych w art. 3 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (t.j. Dz.U. z 2013r. poz. 950). Te czynności to – zgodnie z powołanym przepisem - wszelkie czynności związane z oferowaniem i udzielaniem ochrony na wypadek ryzyka wystąpienia skutków zdarzeń losowych.

(...) sp. z o.o. jest podmiotem zaliczającym się do jednej z kategorii pośredników ubezpieczeniowych wykonujących czynności pośrednictwa ubezpieczeniowego. Zgodnie z art. 2 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (t.j. Dz.U. z 2014r. poz. 1450) pośrednictwo ubezpieczeniowe polega na wykonywaniu przez pośrednika za wynagrodzeniem czynności faktycznych lub czynności prawnych związanych

z zawieraniem lub wykonywaniem umów ubezpieczenia. (...) ubezpieczeniowe jest wykonywane wyłącznie przez agentów ubezpieczeniowych lub brokerów ubezpieczeniowych.

Szczegółowa definicja czynności brokerskich została zawarta w art. 4 pkt 2 ustawy. W myśl tego przepisu są to czynności wykonywane w imieniu lub na rzecz podmiotu poszukującego ochrony ubezpieczeniowej, polegające na zawieraniu lub doprowadzaniu do zawarcia umów ubezpieczenia, wykonywaniu czynności przygotowawczych do zawarcia umów ubezpieczenia oraz uczestniczeniu w zarządzaniu i wykonywaniu umów ubezpieczenia, także w sprawach o odszkodowanie, jak również na organizowaniu i nadzorowaniu czynności brokerskich (działalność brokerska).

Ustawa o pośrednictwie ubezpieczeniowym stanowi, iż broker ubezpieczeniowy nie może wykonywać działalności agencyjnej ani wykonywać czynności agencyjnych. (...) nie może pozostawać w stałym stosunku umownym z zakładem ubezpieczeń, przy czym ograniczenie to nie dotyczy umów zawieranych przez brokera a ubezpieczycielem dotyczących sposobu wzajemnego rozliczania się z wykonywania czynności brokerskich. Na uwagę zasługuje również obowiązek brokera określony w art. 26 pkt 2 powyższej ustawy, polegający na tym, że przed zawarciem umowy ubezpieczenia udziela on na piśmie porady, w oparciu o rzetelną analizę ofert w liczbie wystarczającej do opracowania rekomendacji najwłaściwszej umowy ubezpieczenia na piśmie oraz pisemnie wyjaśnia podstawy, na których opiera się rekomendacja.

Mówiąc ogólnie- przy zawieraniu umów ubezpieczenia, ubezpieczyciel stanowi jedną stronę tej umowy, ubezpieczający zaś drugą. (...) natomiast stoi po stronie ubezpieczającego (albo wykonuje dla niego czynności faktyczne, albo- posiadając stosowne pełnomocnictwo- wykonuje na jego rzecz czynności prawne). Podmioty te w żaden sposób nie konkurują ze sobą, gdyż ich rola jest odmienna, inne są też cele, które chcą osiągnąć. Celem brokera jest bowiem uzyskanie dla swojego klienta jak najlepszej oferty ubezpieczeniowej, celem zaś ubezpieczyciela- zawarcie jak największej liczby umów dla siebie korzystnych. Prowadzi to do wniosku, że cele obu podmiotów są sprzeczne. Tymczasem konkurencja to rywalizacja co najmniej dwóch podmiotów dążących do tego samego celu z jednoczesnym działaniem zmierzającym do osiągnięcia przewagi. Konkurować mogą ze sobą dwa zakłady ubezpieczeń lub dwaj brokerzy, gdyż te grupy podmiotów mają cele ze sobą zbieżne.

Podkreślenia wymaga okoliczność, że Prezes UOKiK, uznał co do zasady, możliwość konkurencji zakładu ubezpieczeń i brokera na rynku relevantnym. Nie uznał natomiast, że sama konkurencja wystąpiła z powodu naruszenia przepisów prawa przez strony niniejszego procesu. Nie zarzucił brokerowi, że w sposób sprzeczny z ustawą o pośrednictwie ubezpieczeniowym- prowadzi on np. działalność agencyjną. Ten fakt potwierdza zarzuty odwołania, że pozwany konstruując decyzję wykazał się niezrozumieniem istoty działalności ubezpieczeniowej oraz ról, które pełnią ubezpieczyciel i broker.

Wątpliwości budzi również nazwanie przez Prezesa UOKiK rynku właściwego, na którym mieliby konkurować ze sobą zakład ubezpieczeń i broker, rynkiem sprzedaży ubezpieczeń, a co za tym idzie uznanie, że zakład ubezpieczeń sprzedaje takie ubezpieczenia. Art. 805 k.c. zawiera definicję legalną umowy ubezpieczenia. Przez umowę ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zakresie działalności swojego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę. Prezes UOKiK nie wskazał, na jakiej podstawie wysnuł wniosek, że zakład ubezpieczeń oprócz działalności ubezpieczeniowej prowadzi jeszcze działalność polegającą na sprzedaży ubezpieczeń i podobnie- że taką działalność prowadzi broker. W konsekwencji błędne jest uznanie brokera jako „kanał dystrybucji ubezpieczeń”.

Sąd podziela stanowisko powoda M. (...), iż w niniejszej sprawie nie sposób przyjąć, że relacje między powodowymi spółkami miały charakter horyzontalny. Wynika to z przedstawionej powyżej argumentacji, że obie spółki działają na różnych rynkach. Powód M. (...) działa na rynku pośrednictwa sprzedaży ubezpieczeń i oferuje usługę skierowaną wyłącznie do podmiotów poszukujących ubezpieczenia, polegającą doradztwie w zakresie wyboru najkorzystniejszej oferty i pośredniczeniu w zawarciu umowy. (...) S.A. działa na rynku wykonywania czynności ubezpieczeniowych, w

tym zawierania umów ubezpieczenia na życie, a zatem oferuje usługi polegające na przygotowaniu ofert ubezpieczenia i zawieraniu umów ubezpieczenia.

Nie można również uznać, że relacje pomiędzy spółkami mają charakter wertykalny. Oprócz kwestii działania na różnych rynkach, jak wspomniano powyżej, przedsiębiorcy nie występują na różnych szczeblach obrotu gospodarczego t.j. na różnych szczeblach produkcji lub dystrybucji.

Z tych względów nie jest możliwe zawarcie porozumienia w myśl art. 6 ustawy okik, polegającego na podziale rynku.

Kolejną wadą zaskarżonej decyzji, jest określenie w decyzji samej istoty porozumienia w sposób nielogiczny. Podział rynku zbytu miały bowiem polegać na przekazaniu przez (...) własnych klientów do obsługi przez M. (...), w zamian za rekomendowanie tym klientom - ubezpieczenia (...). Jak słusznie wskazał odwołujący się zakład ubezpieczeń, niezrozumiałe jest, dlaczego (...) miałyby przekazywać brokerowi swoich klientów, aby broker z kolei rekomendował im ubezpieczenie (...) jako najlepsze. Ponadto samo „przekazanie klientów” nie jest możliwe bez ich czynnego udziału. Czynności brokera następują bowiem wskutek umowy zawartej z klientem.

W sytuacji, gdy powodowie zostali ukarani karą pieniężną, w sprawie mają zastosowanie standardy właściwe dla prawa karnego, w tym zasady określone w Konwencji praw człowieka i podstawowych wolności. W tej sytuacji zarzut postawiony powodom winien być sformułowany w sposób zrozumiały (art. 6 ust. 3 Konwencji), co w niniejszym przypadku budzi wątpliwości.

W sprawie niniejszej uzasadniony okazał się również zarzut z art. 6 ust. 3 pkt d powyższej konwencji, czyli oddalenie wniosków dowodowych przedsiębiorców może być uznane za naruszenie ich prawa do obrony. Strony mogły jednak w procesie toczącym się przed sądem udowodniać swych racji, pominięte przez pozwanego zostały przeprowadzone. W tym zakresie wady decyzji podlegały konwalidacji.

Biorąc powyższe pod uwagę, z uwagi na błędne określenie rynku zaskarżona decyzja podlega uchyleniu na podstawie art. 479 indeks 31a § 3 k.p.c.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. § 14 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z dnia 3 października 2002 r.) zasądając od pozwanego na rzecz każdego z powodów z osobną kwotą 1377 zł. Na kwotę tę złożyły się: opłata od odwołania w kwocie 1000 zł, koszty zastępstwa procesowego w kwocie 160 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.